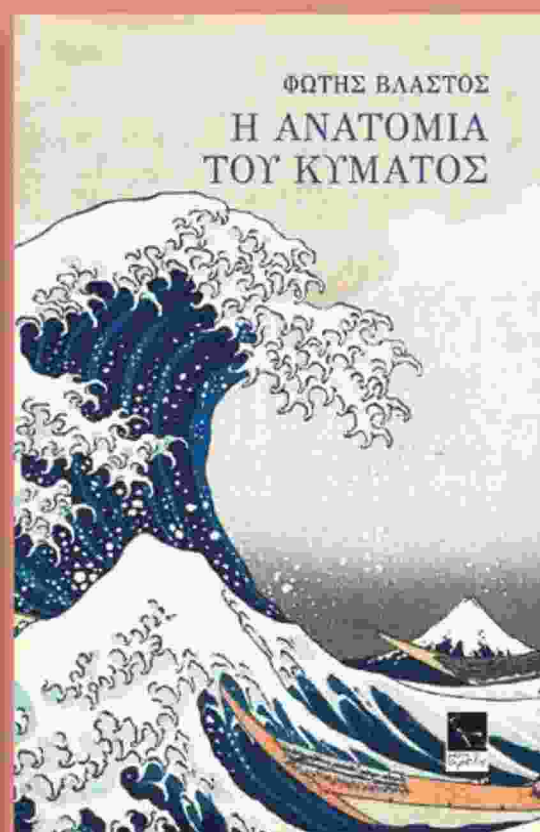
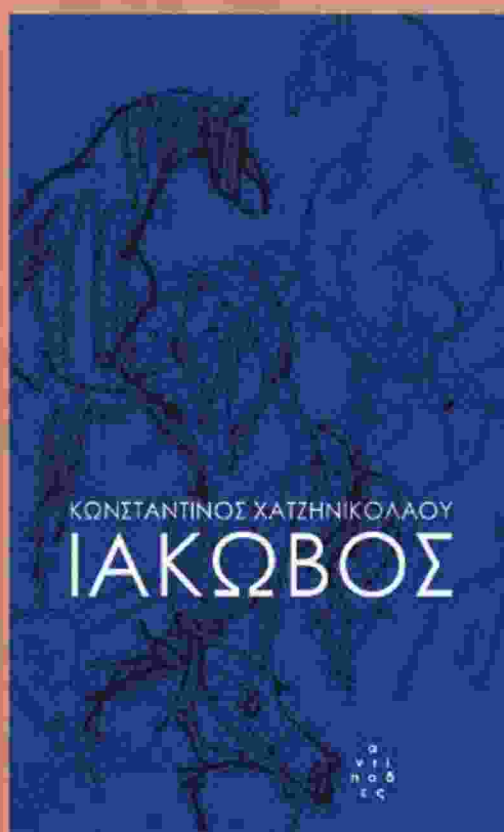
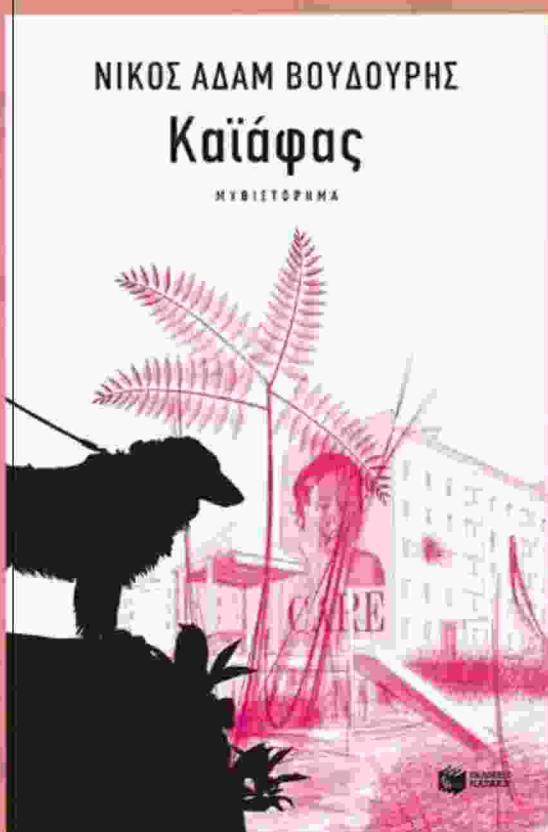

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Τρία εκλεκτά δείγματα ελληνικής πεζογραφίας

Στο ζοφερό ελληνικό τοπίο γίνονται ακόμα εκπλήξεις. Απόδειξη οι διαφορετικές περιπτώσεις του Κωνσταντίνου Χατζηνικολάου (Αντίποδες), του Νίκου Αδάμ Βουδούρη (Πατάκης) και του Φώτη Βλαστού (Μικρή Άρκτος).

ΦΩΤΗΣ ΒΛΑΣΤΟΣ
Η ΑΝΑΤΟΜΙΑ ΤΟΥ ΚΥΜΑΤΟΣ

Εκδόσεις Μικρή Άρκτος, σελ.: 272

Θα σημειωθούν πολλές αλλαγές, θα έρθουν κι άλλες μεγάλες κρίσεις, θα βρεθούμε μπροστά σε δεινά ή θα αποκαλύψουμε κόσμους που δεν θα έχουμε καν φανταστεί. Αλλά πάντα θα υπάρχει η χαρά της αφήγησης, αυτή η κραταιά δύναμη που απλώνεται σαν κύμα και κατακλύζει τα πάντα. Γράφοντας έξω από τα όρια της πιο απλής αναπαράστασης και ανιχνεύοντας διαφορετικούς αφηγηματικούς τρόπους, τρεις Έλληνες συγγραφείς μάς παρουσιάζουν βιβλία που δεν μένουν στο προκειμένο: χαρακτηριστικό παράδειγμα η φανταστική γραφή του Φώτη Βλαστού, που ξεπηδάει από τις παλιές ιστορίες της Σεχραζάτ και τολμάει να φτάσει μέχρι το Διάστημα, ο ασθματικός ρεαλισμός του Νίκου Αδάμ Βουδούρη, που κρύβει μια αφάνταστη τρυφερότητα, αλλά και η ατμοσφαιρική διάσταση της πέννας του Κωνσταντίνου Χατζηνικολάου, που φτιάχνει εικόνες και υποβλητικά εικαστικά σύμπαντα.

Απρόσμενη και γοητευτική είναι, λοιπόν, η *Ανατομία του Κύματος* του Φώτη Βλαστού που κυκλοφορεί από τη Μικρή Άρκτο, ένα εξαιρετικό μετα-αφήγημα για τους όρους της εξιστόρησης, της βιολογίας, της τεχνολογίας, της ύπαρξης. Γιατί υπάρχουμε, γιατί σκεφτόμαστε και, εν πάση περιπτώσει, γιατί όλα καταλήγουν ευφάνταστες ιστορίες μοιάζει να αναρωτιέται ο συγγραφέας και γιατρός στο επάγγελμα. Φέρνοντας στον νου τους περίφημους αλχημιστές-ανατόμους της Αναγέννησης, ο Βλαστός προσπαθεί να εντοπίσει την πεμπτοουσία της ανθρωπίνης

ύπαρξης μέσα από το ατελείωτο ταξίδι της σκέψης. Από την ελληνιστική Αλεξάνδρεια του Ηρόφιλου και της Αγνοδίκης –της πρώτης γυναικολόγου στην Ιστορία– έως την ελισαβετιανή Αγγλία, ο άνω θρώσκων αρχέγονος πρωταγωνιστής του Βλαστού αναζητά τις δικές του απαντήσεις για το πού ακριβώς βρίσκεται το κέντρο του σύμπαντος και της ψυχής, αντλώντας πληροφορίες άλλοτε μέσα από ανατομίες σε διαφορετικές εποχές και διαφορετικούς αιώνες και άλλοτε μέσα από βολιστήρες στην πρώτη διαστημική αποικία του Εγκέλαδου. Αμέτρητα είναι τα παραδείγματα που μαρτυρούν αγωνιώδη και δημιουργική προσπάθεια στην πορεία κατάκτησης της γνώσης. Βεζήρηδες που μελετάνε το πρόβλημα του υδραργύρου και θέλουν να δαμάσουν τον ήλιο αλλά και «να συγκρατήσουν τα νερά του Νείλου στην κοίτη τους» συνομιλούν ιδανικά με χημικούς, επιστήμονες και σπουδαίους ευγονιστές. Είναι άκρως εντυπωσιακό το πλήθος των πληροφοριών και το βάθος των αναζητήσεων που αποκαλύπτει καθεμία από αυτές τις ιστορίες, δοσμένες πάντα με τη ζωντάνια που είχαν τα μεταφορικά σχήματα των μεγάλων ποιητών. Και αυτή τελικά είναι η μαγεία του βιβλίου, που έγκειται στη γοητεία της αφηγηματικής του δύναμης αλλά και στη σημασία που δίνει ο συγγραφέας σε κάθε λεπτομέρεια, επιμένοντας πως οι επιμέρους διαταραχές δεν είναι παρά αφορμή για μια ακόμα ανακάλυψη, εξιστόρηση και ομορφιά. Γιατί η «ζωή αποκαλύπτεται μόνο καθώς κινούμεθα προς τα πίσω, αλλά βιώνεται μόνο καθώς κινούμεθα προς τα μπρος», όπως επισημαίνεται στο τέλος κάποιας ιστορίας. Τα πάντα μετράνε λοιπόν εδώ: τα μεγέθη, οι λέξεις και τα χρώματα – ειδικά το μπλε και το μοβ.

“
Απρόσμενη
και γοητευτική
είναι, λοιπόν,
η *Ανατομία
του Κύματος
του Φώτη
Βλαστού που
κυκλοφορεί
από τη Μικρή
Άρκτο, ένα
εξαιρετικό
μετα-αφήγημα
για τους
όρους της εξιστόρησης,
της βιολογίας,
της τεχνολογίας,
της ύπαρξης.*
”

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ
ΙΑΚΩΒΟΣ

Εκδόσεις Αντίποδες, σελ.: 201

Ένα αντίστοιχο ταξίδι σε έναν άγνωστο χωρόχρονο, αλλά με διαφορετικό τρόπο πραγματοποιεί ο Κωνσταντίνος Χατζηνικολάου με το βιβλίο του *Ιάκωβος* από τις εκδόσεις Αντίποδες. Κάπου σε ένα αδιευκρίνιστο σημείο του κόσμου υπάρχει μια πολίχνη όπου κατοικούν μόνο οι επιφύλακτες. Η καλύτερα τα ανύπαρκτα όνειρα τα οποία δεν δικαιούνται να τρέφουν οι κάτοικοι αυτού του «ερμητόπου» που είναι «άδειος όσο το Διάστημα, που δεν σαρωνόταν ούτε από το πιο αδύναμο αεράκι». Στο ζοφερό ετούτο μέρος βρίσκει τυχαία καταφύγιο ένας άνδρας χωρίς όνομα και ιδιότητα ύστερα από ατύχημα και ως γνήσιος κωμικός ήρωας ζει μονάχα με ερωτήματα, φτάνοντας να σκάβει αναίτια ένα λαγούμι που μοιάζει με διέξοδο στην ελιωτική αυτή «Ερημη Χώρα», χωρίς καν τον ροδώνα. Τίποτα σπουδαίο δεν συμβαίνει εδώ, με αποτέλεσμα οι πιο απλές στιγμές –το μπάνιο, το σφάξιμο των ζώων, η προσευχή– να φαντάζουν απόκοσμες τελεουργίες. Η ελάχιστη λεπτομέρεια αποκτά έτσι ισχύ συμπαντική: το λασπωμένο νερό που βρέχει τα παγωμένα σώματα, η στιγμιαία έκλαμψη του ερωτισμού, η ώρα του δείπνου. Άλλωστε, όταν τίποτα δεν έρχεται, εκτός από την καταστροφή, ακόμα και οι εναλλαγές του καιρού συνιστούν απρόσμενο νέο: ωστόσο «κανένας δεν θα έβλεπε τον ήλιο σήμερα», αφού, κι όταν βγαίνει, είναι «αποδεκατισμένος» και αυτό δεν είναι αρκετό για να ζεστάνει τις παγωμένες καρδιές. Με μοναδική εξαίρεση εκείνο το σπαρακτικό τραγούδι της πόρνης Μίνας, δεν υπάρχει τίποτα παρηγορητικό στις ανελέητες διαδρομές από

τα λασπωμένα χωράφια στο πορνείο και στο μπαρ. Μοναδικό μέτρο των πραγμάτων είναι η επιβλητική μορφή του Ιάκωβου, μιας βιβλικής σχεδόν φιγούρας που παραπέμπει στον γνωστό Απόστολο. Ο Ιάκωβος δεν είναι μόνο η αρχή του νόμου αλλά και ο θεραπευτής των πάντων, αυτός που θα πιπιλίσει την πληγή, φτύνοντας το δηλητήριο που άφησε πάνω στο σώμα του άγνωστου άντρα το φίδι, ή θα επαναφέρει στη ζωή τον νεαρό στο κεντρικό καφενείο. Σε αυτό το μέρος όπου τίποτα δεν δηλώνεται και δεν γνωστοποιείται, η αποκάλυψη της πραγματικής μορφής του Ιάκωβου ισοδυναμεί με θαύμα: «Ο άντρας κοιτούσε κάτι τριχούλες που είχαν ξεμείνει στο πάτωμα και ύστερα επέστρεψε στο γυμνό κεφάλι του Ιάκωβου. Το πρόσωπό του είχε ξεσκεπαστεί και ήταν όπως ένα σπίτι που του είχε βγει η στέγη και μπορούσες να δεις από ψηλά όλα τα δωμάτια, με μια ματιά, όπως ενώνονται με τις πόρτες, τις μισόκλειστες πόρτες και τις ορθάνοιχτες πόρτες, τα πάχη των τοίχων, τα παράθυρα και τους διαδρόμους, το πάτωμα που σέρνεται από δωμάτιο σε δωμάτιο, όλα φανερώνονταν ταυτόχρονα και υπήρχαν μια και ό,τι ήταν απόκρυφο φανερωνόταν, και όλα αυτά του φάνηκαν τόσο τρομακτικά που τον έκαναν να σκεφτεί πως έπρεπε να φύγει». Σε μια τέτοια ατμόσφαιρα, που αποδίδει ιδανικά η πένα του Χατζηνικολάου, λίγη σημασία έχει η κατάληξη, στον βαθμό που η λογοτεχνία μοιάζει ιδανικά αυτονομημένη. Γι' αυτό και δικαιολογούνται οι όποιες αναληθοφάνειες και υπερβολές, γνώρισμα ενός συγγραφέα που εμπιστεύεται τη γραφή απόλυτα.

ΝΙΚΟΣ ΑΔΑΜ ΒΟΥΔΟΥΡΗΣ ΚΑΪΆΦΑΣ

Εκδόσεις Πατάκη, σελ.: 158

Σε έναν άλλο χωρόχρονο, με συγκεκριμένες αυτήν τη φορά συντεταγμένες και ονόματα, αλλά με αντίστοιχες υπαρξιακές αναζητήσεις, βρίσκεται ο

Καΐάφας του Νίκου Αδάμ Βουδούρη από τις εκδόσεις Πατάκη. Ένας μοναχικός άνδρας βγαλμένος από τη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα παρατάει τη δουλειά του και τη μητέρα του, με την οποία συγκατοικούσε, και περιπλανιέται στη νοτιοδυτική Πελοπόννησο. Αλλάζει ονόματα και ρόλους, πιάνει και μια περιστασιακή δουλειά σε μια ταβέρνα, όπου παραδόξως γίνεται πολύ δημοφιλής, συνομιλεί με κόσμο, κάνει κάμπινγκ και γυμνισμό και αρκείται στα πρώτα υλικά της μοναξιάς

του. Αυνανίζεται, κοιμάται λίγο, ικανοποιεί τις σωματικές του ανάγκες αποκλειστικά με πόρνες. Αυτή η προσφορά ωστόσο δεν τον συγκινεί και μένει στα βασικά, όπως αδιάφορες τον αφήνουν και οι εικόνες που εναλλάσσονται γύρω του, καθώς καταδύεται σε αυτό το road trip που μεταφορικά εκλαμβάνεται ως περιπλάνηση στον ίδιο του τον εαυτό. Το σύμπαν όλο φθίνει και σμικρύνεται – δεν απομένει πια παρά ο καφές, οι στοιχειώδεις ανάγκες του και ο εαυτός του. Με μοναδική, ίσως, εξαίρεση ένα τετράποδο, τον αγέρωχο Σαμψών, που συναντάει τυχαία σε μια παραλία και τον παίρνει μαζί του, μετατρέποντάς τον εν μια νυκτί σε σύντροφο και οδηγό. Με τον Σαμψών συνομιλεί νοερά και μοιράζεται τα πάντα και σταδιακά αυτή η συνηγορία αποκτά αναπάντεχες διαστάσεις: μαζί με το σκυλί απολαμβάνει το στραφτάλισμα της θάλασσας σε κάποιο νυχτερινό μπάνιο, σμίγει με το μυστηριώδες θαύμα της φύσης, που αποκάλυπτεται μπροστά του άλλοτε μοναδική και άλλοτε τρομακτική – χαρακτηριστική είναι η σκηνή με τις νυχτερίδες. Τίποτα δεν τον τρομάζει, γιατί αντλεί δύναμη από τον Σαμψών του: «Με πήρε το γελοίο του πράγματος, εξάλλου πεινούσα, και προσγειώθηκα στα τετριμμένα, πάμε, πρόσταξα, κατεβήκαμε, κάνα δυο πέτρες κυλήσανε μαζί μας. Σκέφτηκα: Να κυλήσουν πολλές πέτρες, να μας χτυπήσουν, να ματώσουμε, να γίνουμε μαλλιά κουβάρια, σκύλος, άνθρωπος, λιθάρια, έτσι το 'πα, μα μέχρι να το πω είχαμε απλά κατεβεί. Μονάχα ο άνθρωπος που όργωνε ήρθε, μάζεψε τις πέτρες που κυλήσανε και τις έβαλε πάλι στον σωρό, μας είπε, καλό δρόμο». Ωστόσο κάτι απρόσμενο συμβαίνει και κάποια στιγμή ανακαλύπτονται οι πραγματικοί ιδιοκτήτες του σκύλου – τι θα πρέπει να κάνει ο Αδάμ μπροστά στην υποχρέωση να τον παραδώσει; Οι εναλλαγές των συναισθημάτων και η εσωτερική αγωνία του ήρωα αποκαλύπτονται μέσα από τον ρυθμό της αφήγησης και τον ενίοτε παραληρηματικό λόγο, γνώρισμα ενός ανθρώπου που δίνει τον δικό του αγώνα προς την εσωτερική ελευθερία. Πρόκειται για ένα δυνατό στη φαινομενική του απλότητα αφήγημα, ακριβές μαζί και πολύπλοκο, τρομακτικά αποκαλυπτικό, όπως οι εικόνες από τα διαλυμένα τοπία στην Ελλάδα των πυρκαγιών όπου λαμβάνει χώρα η περιπλάνηση. Και εκεί, ξεπροβάλλει κάτι τόσο σπαρακτικά τρυφερό, ειδικά στην περιγραφή της στενής σχέσης που αναπτύσσει ο ήρωας με το τετράποδο, που σπάνια συναντά κανείς στη σημερινή ελληνική πεζογραφία.